

Prije pojave vakcine protiv morbilivirusa 1963. godine, oko 2.6 miliona osoba je umiralo od ove bolesti, odnosno od komplikacija bolesti, a epidemije su izbijale na otprike svakih 2-3 godine.

Jedno vrijeme nije bilo epidemija, svijet je bio bliže eradikaciji ove bolesti, međutim, usljed neistinitih tvrdnji kako MMR/MRP vakcina koja sadrži komponente protiv morbila, rubeole i zaušnjaka, može izazvati autizam, broj vakcinisanih se smanjio.

Mnogobrojna istraživanja nisu utvrdila povezanost MRP vakcine i autizma, a nedavno Dansko istraživanje iz 2019. godine, kojim je obuhvaćeno 650.000 djece, utvrdilo je da MPR vakcinacija nije povezana niti je okidač za autizam.

Globalno savjetodavno tijelo Svjetske zdravstvene organizacije za sigurnost cjepiva (GACS) zaključuje da nema uzročne povezanosti između MRP vakcine i autističnog poremećaja.

UPUSTVO ZA POSTUPANJE U PREDŠKOLSKIM I ŠKOLSKIM USTANOVAMA U SLUČAJU POJAVE MORBILLA (OSPICE, KRZAMAK)U EPIDEMIJSKOJ FORMI

Početno postupanje kod postojanja sumnje na morbille je vrlo slično, kao za ostale respiratorne zarazne bolesti.

Ključno je da dijete koje ima simptome respiratorne infekcije (kihanje, kašalj, groznicu, crvenilo očiju, opštu slabost, osip itd) fizički ne dolazi u predškolsku ustanovu.

U slučaju da se razviju simptomi i znaci oboljenja tokom boravka u predškolskoj ustanovi, potrebno je uraditi sljedeće:

- Dijete izmjestiti u posebnu prostoriju i odmah pozvati roditelje da ga preuzmu,
- Prostoriju u kojoj je boravilo dijete sa simptomima i znacima respiratorne infekcije potrebno je temeljito provjetriti i izvršiti čišćenje/dezinfekciju površina i predmeta,
- Osjetljivi kontakti (djeca koja nisu primila potrebni broj vakcina u skladu sa uzrastom i kalendarom vakcinacije), koji nemaju medicinskih kontraindikacija i koji su odgovarajućeg uzrasta, treba što prije da budu vakcinisani sa vakcinom protiv morbilla.
- U situaciji ako je osoba već bila u kontaktu sa oboljelim, vakcinacija provedena u prva tri dana nakon izloženosti može pomoći u preveniranju pojave simptoma ili ublažavanju toka bolesti.
- Tokom perioda inkubacije (7-21 dan nakon kontakta sa oboljelom osobom) osjetljiva djeca koja su bila u kontaktu, ne bi trebalo da pohađaju predškolsku ustanovu, kao ni druge vrste okupljanja poput rođendana, slavlja, pozorišnih predstava i slično.
- Tokom navedenog perioda (7-21 dan nakon kontakta sa oboljelim osobom), posebno treba izbjegavati sve kontakte sa osjetljivim trudnicama, djecom isod jedna (1) godine starosti, kao i osobama koje mogu imati problema sa funkcionisanjem imunološkog sistema - uključujući i oboljenje od maligniteta i osobe koje se nalaze na hemio/radioterapiji.

Dom zdravlja Busovača

INFORMACIJE O MORBILIMA (malim boginjama)

MALE BOGINJE Znaci i simptomi

Temperatura
viša od 38.3°C

Kašalj, sekret iz nosa,
crvene i vodenaste oči

Crveni osip po koži

Adresa: 1. mart/ožujak bb,
72260 Busovača

Telefon: +38730732124

MORBILI

Morbili su vrlo zarazna bolest uzrokovana virusom. Bolest se lako širi kapljičnim putem, kada zaražena osoba diše, kašlje ili kiše. Simptomi bolesti uključuju: visoku temperaturu, kašalj, curenje nosa i osip po cijelom tijelu. Cijepljenje je najbolji način za sprječavanje obolijevanja od morbila ili njihovo širenje u populaciji.

Ovo je jedna od najinfektivnijih preventabilnih bolesti – ako se u istoj prostoriji nalazi 10 osoba i uzročnik je tu u zraku, njih 9 će biti inficirano. Također, morbili su vodeći uzrok smrti prilikom infekcija preventabilnim bolestima – kod čak 44% od 1.7 miliona smrtnih slučajeva usljed infekcija preventabilnim bolestima bilo je zbog morbila.

ETIOLOGIJA

Male boginje izaziva Morbilli virus koji pripada familiji Paramyxovirida, veličine je 120-250 nm, u centru se nalazi spiralna RNK. Virus morbila je patogen samo za čovjeka.

Prirodni imunitet prema morbilima ne postoji ni kod jedne rase, ni kod jednog naroda. Virus je veoma neotporan u spoljnoj sredini. Virus prolazi kroz N filter i na sobnoj temperaturi je aktivan oko 24 časa, a na temperaturi od 0°C, nekoliko dana. U zamrznutom stanju na -37°C do 72°C virus može da zadrži aktivnost i do 15 dana. Brzo se inaktivira na niskim vrednostima pH. Kliconoštvo ne postoji.

Virus ostaje aktivan i zarazan u zraku ili na zaraženim površinama do dva sata. Može ga prenijeti zaražena osoba od četiri dana prije pojave osipa do četiri dana nakon izbijanja osipa.

ZNAKOVI I SIMPTOMI

Simptomi morbila obično počinju 10-14 dana nakon izlaganja virusu. Osip je najuočljiviji simptom.

Početni simptomi su:

- curenje nosa,
- kašalj,
- crvene i suzne oči,
- male bijele mrlje na sluznici obraza (Koplikove pjege).

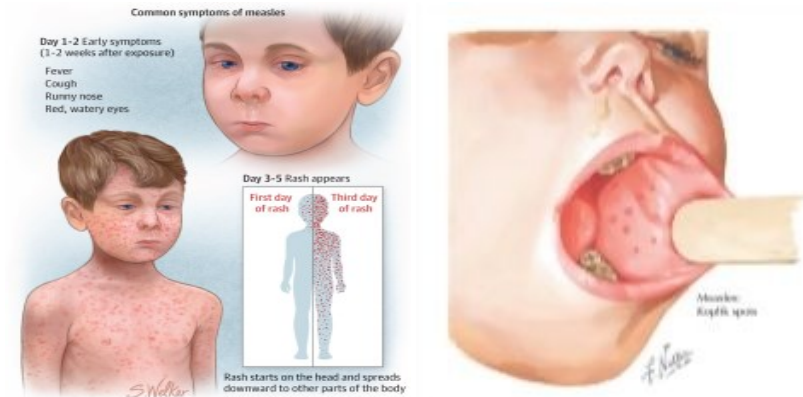
Ovi simptomi traju obično 4 do 7 dana.

Osip počinje oko 7-18 dana nakon izlaganja virusu, a obično se najprije javlja na licu i gornjem dijelu vrata. Širi se po tijelu tokom 3 dana, do ruku i stopala. Obično traje 5-6 dana prije nego što izbljedi.

Većina smrtnih slučajeva od morbila posljedica je komplikacija povezanih s bolešću. Komplikacije mogu uključivati:

- upalu srednjeg uha,
- upalu pluća,
- teški proljev i povezanu dehidraciju,
- encefalitis (upalu mozga),
- sljepoću.

Ako žena dobije morbile tijekom trudnoće, to može biti opasno za majku i može rezultirati preranim rođenjem djeteta s malom porođajnom težinom.

LIJEČENJE

Ne postoji specifičan tretman za morbile. Njega se treba usredotočiti na ublažavanje simptoma i sprječavanje komplikacija. Piti dovoljno tečnosti i tretman dehidracije mogu nadomjestiti tekućinu izgublenu zbog proljeva ili povraćanja. Važna je i zdrava prehrana. Liječnici mogu propisati antibiotike za liječenje upale pluća i infekcija uha i oka, i Vitamin A.

PREVENCIJA

Cijepljenje djece protiv morbila je ključna javnozdravstvena strategija u kontroli ove bolesti, kako kod nas tako i u drugim zemljama.

Sigurno i učinkovito MRP cjepivo (cjepivo protiv morbila, rubeole i zaušnjaka) je u upotrebi u Bosni i Hercegovini skoro četrdeset godina. Suradnja roditelja u razumijevanju i prihvatanju cijepljenja su prioritet u postizanju i održanju visokih obuhvata imunizacijom i sprječavanju potencijalnih epidemija. Prema Programu imunizacije u Federaciji Bosne i Hercegovine, predviđene su dvije doze MRP cjepiva, u dobi od 12. mjeseci i u šestoj godini, a sva propuštena cijepljenja se mogu nadoknaditi.

VAKCINACIJA

Prema Naredbi o programu obaveznih imunizacija stanovništva protiv zaraznih bolesti sva djeca do navršanih 14 godina bi trebala biti vakcinisana sa dvije doze vakcine. Vakcinacija se može provoditi prema epidemiološkim indikacijama i kod osoba starijih od 15 godina.

U slučaju pojave većih epidemija morbila, uz saglasnost Stručnog savjetodavnog tijela, protiv morbila se mogu vakcinisati i djeca mlađa od 12, a starija od 6 mjeseci života, s tim da drugu dozu vakcine prime u periodu od 15 do 24 mjeseci života.

Imunizacijom se jača i efekat kolektivnog imuniteta, koji nastaje kada je velik broj ljudi u populaciji vakcinisan, te ne dolazi do izbijanja bolesti, odnosno, patogen se drži pod kontrolom, nema koga da zarazi.

Na ovaj način se štite i oni koji iz nekog razloga ne mogu primiti vakcinu – bebe koje su premale da prime vakcine, osobe koje su na imunosupresivnim terapijama iz nekog razloga ili im je imunitet oslabljen.